

මානව කේන්ද්‍රණවාදය සහ සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය*

ආර්. ටී. සෙවිමිණි¹

සංකෙෂ්පය

වඩ වඩාත් ගෝලීයකරණය වූ ලෝකයක, විවිධ සංස්කෘතීන් ජේදනය වන අතර වෙන කවරදාටත් වඩා සමාජ සංහිදියාව ලුහුබැඳීම ප්‍රමුඛ ඉලක්කයක් ලෙස පවතී. මානව කේන්ද්‍රණවාදී අදහස් මගින් හේද හින්න වූ සමාජයක අන්‍යෝන්‍ය ගෞරවය සහ සහයෝගීතාව පෝෂණය කිරීම සඳහා වූ අත්‍යවශ්‍ය රාමුවක් ලෙස සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය මතු වෙමින් පවතී. ඒ අනුව විවිධ සංස්කෘතික දෘෂ්ටිකෝණයන් පිළිගන්නා පමණක් නොව අගය කරනු ලබන සහජීවන සමාජයක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා වාර්ගික කේන්ද්‍රණවාදයට වඩා සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය වැළඳ ගැනීමෙහිලා අවශ්‍යතාවය මෙම අධ්‍යයනය මගින් සාකච්ඡා කෙරේ. සමකාලීන සමාජයන්හි සමාජ ඒකාබද්ධතාවය සඳහා මෙම මානව කේන්ද්‍රණවාදයේ සහ සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදයේ බලපෑම අධ්‍යයනය කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ ප්‍රධාන පරමාර්ථය වන අතර එකී අධ්‍යයනය සඳහා ගුණාත්මක ක්‍රමවේදයක් භාවිතා කරන ලදී. එනම් සාහිත්‍ය මූලාශ්‍ර පරිශීලනය තුළින් න්‍යායික අවබෝධය ද සිද්ධි අධ්‍යයනයන් හා සම්මුඛ සාකච්ඡා තුළින් සංස්කෘතික සංජානන සහ අන්තර් ක්‍රියා පිළිබඳ පුද්ගලික ආබ්‍යාන්‍යයන් ද යොදා ගනු ලැබීය. බහු සංස්කෘතික සමාජයන් තුළ සමාජ සංහිදියාව ඉතා වැදගත් වන නමුත් සොයාගැනීම් වලින් පෙනී යන්නේ වාර්ගික කේන්ද්‍රණවාදය බොහෝ විට තම සංස්කෘතිය උසස් යැයි විශ්වාසය ප්‍රවර්ධනය කිරීමෙන් බෙදීම් ඇති කරනු ලබන බවත් ඊට වෙනස්ව, සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය සංස්කෘතික විවිධත්වය අගය කරමින් දිරිමත් කරනු ලබන බවත්ය. එමෙන්ම සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය ට විවිධ ජනවාර්ගික සම්ප්‍රදායන් කෙරෙහි වැඩි ඇගයීමක් ඇති කළ හැකිමුත් එය ක්‍රියාත්මක කිරීම බොහෝ විට සමාජ, දේශපාලන බලපෑම් සහ පුද්ගලික පක්ෂග්‍රාහිත්වයන් මගින් අභියෝගයට ලක් වන ආකාරය ද හඳුනා ගත හැකිය. එබැවින් සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදයේ ප්‍රතිලාභ උපරිම කිරීම සඳහා, ප්‍රජා වැඩසටහන් හරහා සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදයේ මූලධර්ම සහ ජනවාර්ගිකවාදයේ සෘණාත්මක බලපෑම් පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම, වින්තනය සහ සංවේදනය වර්ධනය කිරීම, අන්තර් සංස්කෘතික පුහුණුව ලබා දීම යනාදිය තුළින් ජනවාර්ගිකවාදයේ බාධක ඉක්මවා ගොස් සියලු සංස්කෘතීන් අගය කරන සහ සමරන සුසංයෝගී ලෝකයක් ගොඩනගා ගත හැකිය.

මුඛ්‍ය පද: බහු සංස්කෘතික සමාජයන්, මානව කේන්ද්‍රණවාදය, සමාජ සංහිදියාව, සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය, සුසංයෝගී ලෝකය

¹ උපාධි අපේක්ෂක, අපරාධවිද්‍යාව සහ අපරාධ යුක්ති අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය. Email: takesharajapaksha30@gmail.com

හැඳින්වීම

“මා ඔබට ප්‍රේම කළාක් මෙන් ඔබත් එකිනෙකාට ප්‍රේම කරන්න” යන පාඨයට අනුව ප්‍රේමය යනු මිනිස් ජීවිතය උපතේ සිටම අවසන් සුසුම දක්වා ගනුදෙනු කරන අපූරු වූ බැඳීමකි. ප්‍රේමය නිපන් තැන වෛරයට, කෝපයට ඉඩක් නැත. එහෙත් අද සමාජය ප්‍රේමයෙන් පරාජිත වෙමින් පවතී. සුනිකාගාරයේ සිට ආදාහනාගාරය දක්වා වූ දිවිසැරිය තුළ අප කොතෙකුත් ආත්මාර්ථකාමීන් වන්නෙමු. එකිනෙකා පරයා නැගීමට තැත් කරන්නෙමු. මමත්වය ඉදිරියේ පරාජිතයෝ වන්නෙමු. එවන් අවස්ථාවක ‘සමාජ සහජීවනය’ යනු හුදෙක් උඩුගමි බලා පිහිනීමක් පමණක් වනු ඇත. මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාව තුළින් මානව විද්‍යාවේ සහ සමාජ විද්‍යාවේ ප්‍රධාන සංකල්ප ද්විත්වයක් වන වාර්ගික කේන්ද්‍රණවාදය සහ සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය තුළින් පුද්ගලයන් තමන්ගේ සංස්කෘතියට වඩා වෙනස් සංස්කෘතීන් අවබෝධ කර ගන්නේ කෙසේද සහ ඔවුන් සමඟ අන්තර් ක්‍රියා කරන්නේ කෙසේද යන්න විග්‍රහ කරනු ලබයි. වාර්ගික කේන්ද්‍රණවාදය යනු තමාගේ සංස්කෘතිය උසස් ලෙස සැලකීමට සහ එහි ප්‍රමිතීන් අනුව අනෙකුත් සංස්කෘතීන් විනිශ්චය කිරීමට ඇති ප්‍රවණතාවයයි. ඊට වෙනස්ව, සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය ඔවුන්ගේම වටිනාකම් සහ විශ්වාසයන් මත පදනම් වූ සංස්කෘතීන් අවබෝධ කර ගැනීම සහ ඇගයීම වෙනුවෙන් පෙනී සිටියි. මෙම පර්යේෂණය මෙකී ඉදිරි දර්ශන ද්විත්වය අතර පවතින ගතිකත්වය සහ අන්තර් සංස්කෘතික අන්තර්ක්‍රියා, ගෝලීය සබඳතා සහ සමාජ ඒකාබද්ධතාවය මත ඒවායේ ඇඟවුම් ගවේෂණය කරනු ලබයි. මෙම පර්යේෂණයේ මූලික පරමාර්ථය වන්නේ සමකාලීන සමාජයන්හි සමාජ ඒකාබද්ධතාවය සහ අන්තර් සංස්කෘතික සබඳතා කෙරෙහි ජනවාර්ගික කේන්ද්‍රණවාදයේ සහ සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදයේ බලපෑම විශ්ලේෂණය කිරීමයි. එමෙන්ම මෙහි උප අරමුණු ලෙස, විවිධ සමාජ හා සංස්කෘතික සන්දර්භයන් තුළ ජනවාර්ගික කේන්ද්‍රණවාදයේ ව්‍යාප්තිය සහ ප්‍රකාශනයන් පරීක්ෂා කිරීම, විවිධ ප්‍රජාවන් තුළ සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය කෙතරම් දුරට ක්‍රියාවට නංවා ඇත්ද යන්න තක්සේරු කිරීම, සංස්කෘතික සන්නිවේදනය සහ අවබෝධය මත වාර්ගික කේන්ද්‍රණවාදයේ සහ සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදයේ ප්‍රතිවිපාක ගවේෂණය කිරීම හා විවිධ සමාජ වල සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය ප්‍රවර්ධනය කිරීමට සහ ජනවාර්ගික කේන්ද්‍රණවාදී ආකල්ප අවම කිරීමට උපාය මාර්ග හඳුනා ගැනීම යනාදිය දැක්විය හැකිය.

ක්‍රමවේදය

පර්යේෂණය සඳහා දත්ත ලබා ගැනීමේදී සාහිත්‍ය මූලාශ්‍ර පරිශීලනය ද සමීක්ෂණ සහ ප්‍රශ්නාවලි ක්‍රමයන් ද යොදා ගන්නා ලදී. එහිදී න්‍යායික පදනමක් ස්ථාපිත කිරීමට සහ වර්තමාන පර්යේෂණවල හිඬැස් හඳුනා ගැනීමට වාර්ගික කේන්ද්‍රණවාදය සහ සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය පිළිබඳ ව පුළුල් සාහිත්‍ය සමාලෝචනයක් සිදු කළ අතර, ජනවාර්ගික කේන්ද්‍රණවාදය සහ සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදයට අදාළ ආකල්ප සහ විශ්වාසයන් පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක දත්ත රැස් කිරීම සඳහා විවිධ ජනවිකාස කණ්ඩායම් වෙත සමීක්ෂණ සහ ප්‍රශ්නාවලියන් යොමු කිරීම මගින් දත්ත රැස් කරන ලදී.

සාකච්ඡාව

මිනිසා යනු අසීමිත විභව හැකියාවකින් යුත් අපූර්වත ම නිර්මාණයකි. මෙලොව උපදින සෑම මිනිසෙකුම උසස් මනසක් සහිතව උපදින අතර එම උසස් මනස තවදුරටත් වර්ධනය කර ගැනීම උදෙසා මිනිසා සෑම කල්හි ම ඉගෙන ගනිමින් සිටියි. මෙම උසස් මනසක් නැමති සංකල්පය මත පදනම්ව මිනිසා සහ අනෙකුත් සත්ත්වයින් අතර විභේදනයක් හඳුනා ගත හැකි අතරම එය තවදුරටත් ‘සංස්කෘතිය’ මගින් පැහැදිලිව විග්‍රහ කරනු ලබයි. ඒ අනුව විමසා බලන කළ මිනිසා හා සතුන් අතර පවතින වෙනස්කම් සමස්තය එක්ව ගත්විට එකී වෙනස වන්නේ සංස්කෘතියයි. මිනිසා සංස්කෘතික සත්ත්වයෙකු යන්න ලොව පිළිගත් පොදු මතය වේ. මිහිතලය මත ජීවත්වන සතුන් අතරින් සංස්කෘතියක් ගොඩනගාගත් සංස්කෘතික සබඳතා තුළ ජීවත්වන එකම සත්ත්වයා වන්නේ මිනිසාය. එය ඔහු සිය පරිණාමයේදී අත් කරගත් සුවිසාල ජයග්‍රහණයකි. මෙම සංස්කෘතිය (Culture) නම් සාධකය ගත් කළ එය මිනිසාගේ සමාජ උරුමය ලෙස ද හැඳින්විය හැකිය.

එහෙත් මෙකී මිනිසාම සංස්කෘතිය අනෙකුත් මිනිසුන් උදෙසා අවියක් ලෙස භාවිත කරනු ලබයි. මෙකී තත්ත්වය පිළිබඳව විග්‍රහ කරන ප්‍රධානතම සංකල්පය වන්නේ මානව කේන්ද්‍රණවාදයයි. ඊට විරුද්ධ අන්තය වන්නේ සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදයයි. ඒ අනුව මෙම විග්‍රහය තුළින් මානව කේන්ද්‍රණවාදය පරයමින් සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය තුළින් සමාජ සහජීවනය උදාකරගත හැක්කේ කෙසේද යන්න පැහැදිලි කරනු ලබයි. ප්‍රථමයෙන්ම මෙම සංකල්ප ද්විත්වය පැහැදිලිව නිර්වචනය කළ යුතු වේ. මෙම සංකල්පයන් පිළිබඳ හදාරන විට ඉවහල් වන්නා වූ ප්‍රධාන විෂය ධාරාවක් ලෙස මානව විද්‍යාව හඳුනාගත හැකිය. මානව විද්‍යාව වනාහි මනුෂ්‍යත්වය සහ විවිධත්වය යන සංකල්පයන් න්‍යාය ගත කිරීම තුළින් සමාජ ඒකාබද්ධතාව ඇති කරන සහ ලෝකයා පිළිබඳ නව දෘෂ්ටිකෝණයන් අර්ථ විවරණය කිරීමට ලබාදෙන විෂය ක්ෂේත්‍රයක් ලෙස හඳුනාගත හැකි වේ.

මුල් කාලීනව මානව විද්‍යාඥයින් විසින් මෙම මානව කේන්ද්‍රණවාදය යන්න සලකනු ලැබුයේ, යමෙකුගේ ජීවන රටාව ස්වභාවිකද? නැතිනම් නිවැරදිද? යන්න තීරණය කිරීම උදෙසාය. එහෙත් කාලයාගේ ඇවෑමෙන් මෙකී සංකල්පය සංස්කෘතිය නිශේධනාර්ථයෙන් හඳුනාගැනීම සඳහා අවභාවිත කරන ලදී. එනම්, එහිදී මානව කේන්ද්‍රණවාදය ලෙස හඳුනා ගනු ලැබුවේ, යමෙකුගේ විශේෂිත වූ සංස්කෘතිය අනෙක් සියල්ලන්ට ම වඩා උසස් යැයි විශ්වාස කරන අතරම අනෙකුත් සෙසු සංස්කෘතීන් පහත් තත්ත්වයෙහිලා සැලකීම සඳහාය.

“මානව කේන්ද්‍රණවාදය” යන යෙදුම ප්‍රථම වරට සමාජ විද්‍යාවන්හි තුළ භාවිත කරනු ලැබුයේ ඇමරිකානු සමාජ විද්‍යාඥ විලියම් ජී. සම්නර් (William G. Sumner) විසිනි. ඔහු විසින් රචිත Folkway (1906) නම් ග්‍රන්ථය තුළ මානව කේන්ද්‍රණවාදය විස්තර කරන්නේ “තමන්ගේම කණ්ඩායම සෑම දෙයකම කේන්ද්‍රස්ථානය වන දේවල් පිළිබඳ තාක්ෂණික නාමය වන අතර, අනෙක් සියල්ල එයට අදාළව පරිමාණය කර ශ්‍රේණිගත කර ඇත” යන්නයි. බොහෝ විට උඩගුකම එනම්, තමාගේම කණ්ඩායමේ

උසස් බව විශ්වාස කිරීම සහ පිටස්තරයින් කෙරෙහි අවමානයට තුඩු දෙන සංකල්පයක් ලෙස මානව කේන්ද්‍රණවාදය ඔහු තවදුරටත් සංලක්ෂිත කළේය.

මෙහිදී මානව කේන්ද්‍රණවාදය යන්න අතිශයින්ම ආඩම්බරයට සහ අන් අය කෙරෙහි සැලකිල්ලක් නොදක්වන විශ්වාස පද්ධතියක් ලෙස හඳුනාගත හැකිය. මානව කේන්ද්‍රණවාදය යන්න “ A feeling of superiority regarding ones own culture or way of life ” ලෙස මෙල්විල් ජේ. හර්ස්කොවිට්ස් (Melville J. Herskovits) නම් මානව විද්‍යාඥයා දක්වන අතර, මෙහිදී ස්වකීය සංස්කෘතිය පිළිබඳව මානවයාට උසස් හැඟීමක් ඇතිවන බව දක්වයි. එහෙත් මානවයා සැබවින්ම එකී උසස් තත්ත්වය අන්තරාමිත්වය දක්වා ආරෝපණය කොට ගෙන ඇත.

මානව කේන්ද්‍රණවාදයේ ධනාත්මක සහ ඍණාත්මක බලපෑම් ඇත. මානව කේන්ද්‍රණවාදයේ ධනාත්මක බලපෑමක් වන්නේ එය එකම කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන් අතර ශක්තිමත් බැඳීමක් ඇති කිරීමයි. ඒ කෙසේදයත් එකී ශක්තිමත් බැඳීම් හරහා මිත්‍රත්වය, දේශ ප්‍රේමය වැනි හැඟීම් ගොඩ නැංවේ. එනමුත් මෙම මානව කේන්ද්‍රණවාදය තුළින් ධනාත්මක බලපෑම් පරයා යමින් ඍණාත්මක බලපෑම් හඳුනා ගත හැකිය. මෙම මානව කේන්ද්‍රණවාදයේ ඍණාත්මක බලපෑම නම්, එය නව කණ්ඩායම් අතර ඵ්‍රිරිවාදිකම් ඇති කිරීමට පොළඹවන අතර, එකිනෙකා සමඟ සංවේදනය සිදු කිරීමද වළක්වාලනු ලබයි. එහි ආන්තික ස්වරූපයෙන් වාර්ගික කේන්ද්‍ර යුද්ධය, යටත් විජිතවාදය සහ වහල්භාවය වැනි දේ ඇති විය හැකිය. නිදසුනක් වශයෙන්, ඇමරිකාවේ වහල්භාවය පැවතීමට එක් හේතුවක් වන්නේ මෙම මානව කේන්ද්‍රණවාදයයි. සුදු ඇමරිකානු ජනතාවගේ සංස්කෘතිය අප්‍රිකාවේ අප්‍රිකානු ඇමරිකානු සංස්කෘතියට වඩා උසස් යැයි විශ්වාස කළ අතර, ඔවුන් අප්‍රිකානු ස්වදේශිකයන් අල්ලාගෙන වහලුන් ලෙස ඇමරිකාවට ගෙන එන ලදී. ප්‍රතිවිරුද්ධ සංස්කෘතියක් තමන්ගේම සමාජයට හෝ සංස්කෘතියට තර්ජනයක් වන බව මිනිසුන් විශ්වාස කරන විට වාර්ගික කේන්ද්‍රණවාදය යුද්ධයක් ඇති කරයි. එබැවින් මෙම මානව කේන්ද්‍රණවාදය ඉතා ප්‍රබල සංකල්පයක් වන අතර, එය මිනිස් කණ්ඩායම් අතර බහුවිධ ගැටුම් ඇති කරන මෙන්ම විවිධ අගතීන් පහසුවෙන් ඇති කළ හැකි බලවේගයක් ලෙස හඳුනා ගත හැකිය.

මානව කේන්ද්‍රණවාදයේ වඩාත් ප්‍රසිද්ධ හා බිහිසුණු උදාහරණ වලින් එකක් නාසි ජර්මනියට අදාළ වේ. ඇඩොල්ෆ් හිට්ලර් තීරණය කළේ ඔහු යුදෙව් මිනිසුන්ට මෙන්ම අනෙකුත් ජන කණ්ඩායම්වලට වෙර කරන බවය. යුදෙව්වන් දුෂ්ටයන් ලෙස නිරූපණය කර ගාල් කඳවුරුවලට යවන ලදී. එකළ සිටි සියල්ලෝම හිට්ලර්ට නමස්කාර කළ අතර, ඔහුගේ මතවාදයට එකඟ වූහ. එසේ නොකළ අය දැඩි ලෙස විනිශ්චය කරන ලද අතර, ඔවුන්ගේ එකඟ නොවීම් සඳහා දඬුවම් කරන ලදී. එබැවින් බොහෝ අහිංසක මිනිසුන් ගාල් කඳවුරුවල සාතනය වූහ. පැහැදිලිවම, ඔවුන් ලැබූ වධහිංසාවට ඔවුන් සුදුසු නොවූ අතර, මෙය පැහැදිලිවම මානව කේන්ද්‍රවාදයේ ආන්තික අවස්ථාවකි.

මානව කේන්ද්‍රණවාදය හේතුවෙන් සමාජ සහජීවනය බිඳ වැටුණු තත්වයන් සඳහා ඉතිහාසය ඕනෑ තරම් නිදසුන් සපයයි. ජාතින් අතර ගැටුම් නිර්මාණය වුණු අවස්ථාවන් අපේ රටේ ඉතිහාසය තුළ දැක ගත හැකිය. ඒ අතර 1915 සිංහල මුස්ලිම් කෝලහාලය, 1983 දී ජූලි ගැටුම, එමෙන්ම අප රට තුළ දශක තුනක් පැවැති සිවිල් යුද්ධය, 2018 වර්ශයේදී මහනුවර දී ඇති වූ ගැටුම සහ අවාසනාවන්ත ලෙස පාස්කු ඉරිදා එල්ල වූ ත්‍රස්ත ප්‍රහාරය වැනි ඕනෑ තරම් උදාහරණ ලංකා ඉතිහාසය තුළ දැකිය හැකිය. ඉතිහාසය පටන් සංහිදියාව වචනයකට පමණක් සීමා වී තිබීම කණගාටුවට කාරණයකි. එබැවින් මෙම යුද්ධ, කෝලාහල, සට්ටන ඇතිවීම සඳහා ප්‍රධානතම ම මූල බීජය මානව කේන්ද්‍රණවාදය ලෙස හඳුනාගත හැකිය.

ඊ.බී.ටයිලර් (E.B.Tylor) විසින් 1871 දී ප්‍රකාශයට පත් ‘Primitive Culture’ නම් කෘතියෙන් දක්වා ඇති පරිදි සංස්කෘතියට මිනිසා විසින් අයත් කර ගන්නා වූත් ලබාගන්නා වූත් දැනුම, විශ්වාස, කලා, සම්ප්‍රදායන්, සදාචාරදහම හා වෙනත් හැකියාවන්ගේ සමස්තය අන්තර්ගත වන බවට අදහස් දක්වා ඇත. මෙලෙස සෑම සංස්කෘතියක් තුළම ඊට ආවේනික වූ විශේෂිත හරයන් හඳුනාගත හැකි අතර, එය අනෙකුත් සංස්කෘතීන් සමග ඇතැම් විට සමානකම් ඇති කළද, බහුලව ම හඳුනාගත හැක්කේ පරස්පරතාවන්ය.

මෙකී පරස්පරතාවන් පදනම් කර ගනිමින් මිනිසුන් විසින් සංස්කෘතීන් සම්බන්ධයෙන් ඇගයුම් විනිශ්චයන්ට එළැඹේ. එමගින් ඔවුන් විසින් උසස් - පහත් ලෙස සංස්කෘතිය රාමුකරණය කරමින් මුළු මහා සමාජයම විභේදනය කරනු ලබයි. එවිට විග්‍රහය මුල් අවධියේදී ප්‍රකාශිත ප්‍රේමය තුරන්ව ගොස් එකිනෙක පරයා යමින් වෛරය ඉදිරියට පැමිණේ. එවිට එතෙක් පැවති සමාජ සහජීවනය ඉණක්බිත්තෙන් පහව යනු ඇත.

එමිල් ඩුර්කයිම් (Emile Durkheim) නම් සමාජ විද්‍යාඥා පවසන ආකාරයට යාන්ත්‍රික ඒකාබද්ධතාවයේ (Mechanical Solidarity) සිට ඓතිහාසික ඒකාබද්ධතාවය (Organic Solidarity) දක්වා ගමන් කරන සමාජය තුළ ධර්මතා විරහිත එනම්, අනෝමිය තත්වයකට පත්වීම තුළ මිනිසා මෙලෙස අනෙකා පරයා යමින් මමන්වය මත උඩු දූවන සත්වයකු වීම හඳුනාගත හැකිය. එකී තත්වය තුළ සමාජ බැඳීම නම් යාන්ත්‍රණය බිඳ වැටෙන්නු ඇත. එතැන් පටන් නිපන් සමාජය හුදෙක් යුද බිමක් පමණක් වනු ඇත. එබැවින් සමාජය තුළ එනම්, මිනිසා තුළ මානව කේන්ද්‍රණවාදී බීජය රෝපණය වීම අධාල කළ යුතු අතර, ඊට යෙදිය යුතු එනම් මිනිසුන් තුළ වර්ධනය කළ යුතු සාකල්‍ය ගුණය වනුයේ සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදයයි.

සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය යන සංකල්පය මානව විද්‍යාඥ ෆ්‍රාන්ස් බෝආස් (Franz Boas) විසින් 1887 දී හඳුන්වා දෙන ලදී. ඔහු මෙම පදය නිර්මාණය නොකළ අතර, පසුව එය ඔහුගේ මානව විද්‍යාත්මක ඉදිරි දර්ශනය සහ න්‍යායන් විස්තර කිරීමට ඔහුගේ ශිෂ්‍යයන් විසින් බහුලව භාවිත කරන ලදී. සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය යනු “පුද්ගලයෙකුගේ විශ්වාසයන්, සාරධර්ම සහ භාවිතයන්

වෙනත් කෙනෙකුගේ නිර්ණායකවලට එරෙහිව විනිශ්චය කිරීම වෙනුවට එම පුද්ගලයාගේම සංස්කෘතිය මත පදනම්ව තේරුම් ගත යුතුය” යන අදහසයි. මිනිසුන් සමඟ වැඩ කළ සමාජ විද්‍යාඥයෙකු වන ෆ්‍රාන්ස් බෝආස් විසින් සොයා ගත් මෙම සංකල්පය සත්‍යයකි. මිනිසුන් වෙනස් වන අතර, ඔවුන් එසේ කරන විට ඔවුන්ගේ සංස්කෘතිය ද වෙනස් වනු ඇත. මනුෂ්‍යත්වය සෑම විටම පරිණාමය වෙමින් පවතින අතර, අවට වෙනස්කම් වලට ද අනුගත වේ.

නිදසුනක් ලෙස, ඔබ කාමරයකට ඇතුළු වූ විට, වායුසමීකරණය සම්පූර්ණයෙන් පිරෙන විට, ඔබ ඔබව වැළඳ ගනිමින්, උණුසුම්ව සිටීමට මාර්ග සෙවීමට උත්සාහ කරයි. කෙසේ වෙතත්, කාලය ගෙවී යත්ම ඔබ එය තේරුම් ගැනීමටත් පෙර, ඔබ උෂ්ණත්වයට හුරු වී ඇත. ඒ අනුව සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය යනු පරිණාමය වීමට සහ අනුවර්තනය වීමට ඇති හැකියාව ක්‍රියාවට නැංවීමට සමාන වේ. මිනිසුන් සහ ඔවුන්ගේ සංස්කෘතිය වෙනස් වන විට “හරි” සහ “වැරදි” යන නිර්වචන පවා වෙනස් විය හැකිය. සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය “ආචාර ධර්ම, හැසිරීම සහ තර්කනය සම්බන්ධයෙන් සමාජවල ඇති දැඩි බව ඉවත් කරයි.” සමාජයක් සඳහා සැබෑ නිර්වචන නොමැති බව ද එයින් අදහස් වේ. සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය පුද්ගලයෙකු ක්‍රියා කරන ආකාරය, සිතන ආකාරය සහ ප්‍රතිචාර දක්වන ආකාරය පාලනය කරන පුද්ගලවාදී ඉදිරි දර්ශනයක් ප්‍රවර්ධනය කරයි.

සෑම පුද්ගලයෙකුටම වෙනස් චින්තනයක් ඇති අතර, එයට හේතුව ඔවුන් හැදී වැඩුණු ආකාරය, ඔවුන් ජීවිතයේ අත්විඳින ලද දේ යනාදියයි. සෑම පුද්ගලයෙකුටම ඇති බොහෝ වෙනස්කම් වැළඳ ගැනීමෙන්, එය සමානාත්මතාවය ඇති කළ හැකි සමාජයක් නිර්මාණය කරයි. සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය විනිශ්චයෙන් තොර සමාජයක් නිර්මාණය කරයි. කෙසේ වෙතත්, අනෙක් පුද්ගලයින් විනිශ්චය නොකිරීම දුෂ්කර ය. එය හුදෙක් ස්වභාවික සහජ බුද්ධියක් මෙන්ම මිනිස් ගතියයි. එහෙත් න්‍යායාත්මකව, සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය යටතේ, එවැනි විනිශ්චයන් නොමැත. වෙනත් කෙනෙකුගේ මතයේ යම් යම් කරුණු සමඟ එකඟ නොවිය හැකි පුද්ගලයන්ට ඔවුන්ගේම පෞද්ගලිකත්වය සඳහා තමන්ගේම කේත, අගයන් සහ සම්මතයන් සැකසීමට හැකි වේ. සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදයේ තවත් ධනාත්මක දෙයක් නම් එය සංස්කෘතික සමීකරණය නවතාලීමට ප්‍රයත්න දරයි. මිනිසුන් විසින් ඔවුන් දරන ආකල්ප, සිතුවිලි සහ විශ්වාසයන් ඔවුන් සමඟ නීතිපතා සිටින පුද්ගලයින්ට අනුවර්තනය කරවීමට නැඹුරු වෙති.

මෙය සංස්කෘතික සමීකරණයක් වන අතර, එය පුද්ගලවාදී ඉදිරි දර්ශනයකින් මිනිසුන් වළක්වයි. සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය මෙයට තරයේ විරුද්ධ වේ. මෙම සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදයේ ප්‍රභේද වර්ග දෙකක් හඳුනා ගත හැකිය. එනම්,

- නිරපේක්ෂ සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය
- නිරපේක්ෂ සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය පෙන්නුම් කරන්නේ සංස්කෘතියක් තුළ කුමන ක්‍රියාකාරකම් සිදු වුවද, ඒවා කෙතරම් අමුතු හා භයානක ලෙස පෙනුනද, වෙනත් සංස්කෘතීන් විසින් ප්‍රශ්න නොකළ යුතු බවයි. මූලික වශයෙන්, මෙම දෘෂ්ටි

කෝණයෙන් යෝජනා කරන්නේ පිටස්තරයින් වෙනත් සමාජවල සංස්කෘතික භාවිතයන් කුමක් සම්බන්ධ කළත්, ඒවා විවේචනය කිරීම හෝ ප්‍රශ්න කිරීම නොකළ යුතු බවයි.

• විවේචනාත්මක සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය

විවේචනාත්මක සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය යෝජනා කරන්නේ භාවිතයන් ඒවා අනුගමනය කරන්නේ කෙසේද සහ ඇයි යන්න අනුව ඇගයීමට ලක් කළ යුතු බවයි. ඓතිහාසික සන්දර්භය සහ සමාජ බලපෑම් වැනි සාධක දෙස බැලීමෙන් සංස්කෘතික භාවිතයන් ඇගයීමට හා තේරුම් ගත හැකි බව මෙම ඉදිරි දර්ශනය යෝජනා කරයි. විවේචනාත්මක සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය සංස්කෘතික භාවිතයන් සහ ඒවා භාවිත කරන්නේ මන්දැයි ප්‍රශ්න අසයි. එය පිළිගන්නේ කවුරුන්ද සහ ඔවුන් එසේ කරන්නේ ඇයිද යන්නට අනුකූලව සංස්කෘතික භාවිතයන් පිළිබඳව පිළිතුරු සොයයි. සියලුම විශ්වාසයන්, සිරිත් විරිත්, ඇදහිලි, ආචාර ධර්ම යනාදිය ඇතුළත් සංස්කෘතිය පුද්ගලයාගෙන් පුද්ගලයාට සාපේක්ෂ වන බව සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය තුළින් ඉදිරිපත් කරනු ලබයි. එනම්, යම් දෙයක් හරි හෝ වැරදි ලෙස සත්‍ය වශයෙන්ම ප්‍රකාශයට පත් කළ නොහැකි වන අතර, මන්දයත් එය සාපේක්ෂවන බැවිනි. යම් සංස්කෘතියක් ගත් කළ එහිදී නිවැරදි ලෙස පිළිගනු ලැබුවක් තවත් සංස්කෘතියක් තුළ බැහැර වීමකට ලක් විය හැකිය. ඒ ආකාරයකටම යම් සංස්කෘතියක් තුළින් බැහැර කරන්නා වූ දෙයක් තවත් සංස්කෘතියක් තුළ මහ ඉහළින් පිළිගනු ලබයි. ඒ අනුව පිළිගැනීම හෝ බැහැර කිරීම සාපේක්ෂතාවාදය මත රඳා පවතී. ඉන් පෙනී යන්නේ කිසිම විටෙක යම් දෙයක් උසස් කොට සැලකීම හෝ පහත් ලෙස සැලකීමට නොහැකි බවයි. මන්දයත් මෙලොව පවතින කිසිදු දෙයක් එනම් අල්පමාත්‍රයක් හෝ විශ්වීය ප්‍රමිතියක් නොවන නිසාවෙනි. මෙම සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය තුළින් මිනිසා තම සංස්කෘතිය හා සමානව අනෙක් සංස්කෘතීන්ට ද ගරු කිරීමට යොමු කරවයි. සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය තුළ කිසිදු සංස්කෘතියක් වෙනස්කොට නොසලකනු ලබයි.

නිදසුන් ලෙස 2002 වර්ෂයේ දී ජනාධිපති වූ බ්‍රෑන් ක්‍රස්තවාදී ජාතීන් “නපුරක්” ලෙස හඳුන්වනු ලැබීය. එලෙස ඕනෑම සමාජයක් වෙනත් සමාජයක් විසින් නපුරක් ලෙස හංවඩු ගැසීම සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදීන් පිළිකුල් කරති. ඒ අනුව සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදීන් දක්වන ආකාරයට මිනිසුන් ලෙස අප සෑම විටම අන් අයව අගය කළ යුතුය. අන් සංස්කෘතීන්ට ද වටිනාකම් සැපයිය යුතුය. සෑම සංස්කෘතියකටම එක හා සමානව සැලකීමට ප්‍රයත්න දැරිය යුතුය.

“දෙවියන් වහන්සේ තම ස්වරූපය අනුව මිනිසා මැවූ සේක. දෙවියන් වහන්සේත් තම ස්වරූපයට අනුව ඔවුන් මවනු ලැබූ සේක. පුරුෂයා ද ස්ත්‍රිය ද වශයෙන් ඔවුන් මවනු ලැබූ සේක.”- උත්පත්ති 1:27

මෙම බයිබල් පාඨය තුළින් දක්වා ඇති ආකාරයට සෑම මිනිසෙකුම දෙවියන් වහන්සේගේ ස්වරූපයට සමානව නිර්මාණය වී ඇති බැවින් සියල්ලන්ටම ගරු කළ යුතුය. ඉන් දෘශ්‍යමාන වන්නේ සැබැවින්ම සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදයයි. එනම්,

සෑම පුද්ගලයෙක් ට, සෑම සංස්කෘතියකට, සෑම ආගමකට, සෑම ජාතියකට එක හා සමානව සැලකිය යුතු බවයි. මන්දයත් යමක් විශේෂ කොට අනෙක විවේචනය කිරීමට මිනිසාට හැකියාවක් නොමැති බැවිනි.

ඒ අනුව මෙම සාපේක්ෂතාවාදයෙහි අදහස සරලව ගත් කළ;

- සංස්කෘතික විශ්වාසයන් සහ භාවිතයන් පුද්ගලයාට සාපේක්ෂ බව,
- සදාචාරයේ විශ්වීය සම්මතයක් නොමැත,
- සංස්කෘතික වටිනාකම් ඓතිහාසික හා සමාජ සන්දර්භය අනුව හැඩගස්වා ඇත,
- සංස්කෘතිය විවිධ විය යුතුය,
- සංස්කෘතික භාවිතයන් ඔවුන්ගේම සංස්කෘතික සන්දර්භය තුළ තේරුම් ගත යුතු බවයි.

මෙලෙස මානව කේන්ද්‍රණවාදය තුළින් සමාජ සහජීවනය ගොඩ නගා ගත නොහැකිය. ඊට අවශ්‍ය වන්නේ සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදයයි. ඒ අනුව අනෙකාට ගරු කරමින් සමාජ සහජීවනය ගොඩ නැංවිය යුතුය.

සැබවින් සමාජ සහජීවනය ලෙස හඳුනා ගනු ලබන්නේ කිසියම් සමාජයක ජීවත් වන්නන් අන්‍යෝන්‍ය උපකාරය, සහයෝගය ඇතිව සාමයෙන් සමගියෙන් එකාවත් ව ක්‍රියා කිරීමයි. පුද්ගලයින් අනෙකුත් පුද්ගලයින් සමග අන්තර් ක්‍රියා පැවැත්වීමේදී ගොඩනැගෙන සබඳතාව තුළින් සමාජයක අඛණ්ඩ පැවැත්ම තහවුරු වේ. ඔවුන් අතර ගොඩනැගෙන සම්බන්ධය යහපත් නම් එකී සමාජයේ සමාජ අනුකලනය ශක්තිමත් වන අතර, සමාජ ප්‍රගමනය වඩා හොඳින් සිදුවේ. නමුත් සමාජ සම්බන්ධය ගැටුම් සහිත නම් එකී සමාජයේ සමාජ ඒකාබද්ධතාව බිඳවැටේ. මේ හේතුවෙන් යහපත් සමාජ පැවැත්මකට පුද්ගල සහජීවනය එසේ නැතිනම් එකිනෙකා අතර පවත්නා යහපත් ජීවන පැවැත්ම අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් වේ.

එමෙන්ම සමාජ දියුණුවට සහජීවනය වඩාත් අත්‍යවශ්‍ය ම වේ. ශ්‍රී ලංකාව වැනි බහු වාර්ගික බහු ආගමික රටක සහජීවනය පවත්වා ගැනීම කළ යුත්තකි. නමුත් මෙම සමාජ සහජීවනය වත්මන් සමාජය තුළ ගිලිහෙමින් පැවතුණ ද අතීත මුතුන්මිත්තන් තුළ නිරන්තරයෙන් කැපී පෙනුණකි. අපේ අතීත මුතුන් මිත්තෝ දුටුවන් මවිත කරවන මහ සයුර වන් යෝධ වැව් ඇතුළු සුවිසල් චාරිකර්මාන්ත කළෝ ය. ඒ එකමුතුවෙනි, සහජීවනයෙනි. මහ පොළව සිප ගත් සරුසාර කෙත් යාය බිහි කළෝ ය. ගිහි ශ්‍රෝති හිතවතුන්ට අදාළ දුක්බදායක අවස්ථාවල දී මෙන් ම සුවදායක අවස්ථාවල දී ගැමියෝ මෙලෙසින් ම එක්වෙති. ඒ තනි තනි ව නොවේ, සහජීවනයෙනි. වාදහේද පසෙක ලා යුතුකම් ඉටුකිරීමට ගැමියන් එක් වන්නේ සහජීවනය පිළිබිඹු කරමිනි.

එබැවින් ඔවුන් සතුව තිබූ සහජීවන ගුණය වියැකෙමින් පැවතීමට ප්‍රධාන සාධකයක් වන මානව කේන්ද්‍රණවාදී අදහස් ප්‍රථමයෙන් ම බැහැර කළ යුතුය. සමාජයක් ගත් කළ එහිදී ඉතාමත් වැදගත් කොට්ඨාශයක් ලෙස තරුණ පරපුර හඳුනාගත හැකිය.

මින් පෙර දශක වලදී මෙම තරුණ පරපුර අතර විවිධ හේද බින්න පැවතුණ අතර, ඔවුන් විශේෂයෙන්ම උතුර නැගෙනහිර තරුණ පරපුර පාසල් අධ්‍යාපනයෙන් මෙන්ම සමාජය සම්බන්ධතාවලින් ද දුරස් වෙන ලදී. එහෙත් වත්මනෙහි උතුරු නැගෙනහිර මෙන්ම සමස්ත රටේම තරුණ පරපුර එකිනෙකා හඳුනාගෙන මිත්‍රශීලීව කටයුතු කිරීමට පෙළඹී ඇත . ඒ තුළ උස් පහත් සංස්කෘතියක්, උගත් නුගත් හේදයක්, ජාතිවාද මෙන්ම ආගම්වාද යනාදී විභේදනයන් අභාවයට යමින් පවතී.

ශ්‍රී ලංකාව ප්‍රෞඪ ඉතිහාසයකට උරුමකම් කියන රටක් වන අතර, ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ ජීවත් වූ ශ්‍රී ලාංකේය මානවයා විවිධ ගෝත්‍රවලට බෙදී වාසය කළ බවක් ඉතිහාසය කියා දෙති. එනමුත් ඔවුන් තමන්ගේ ගෝත්‍රිකයන් අතර හොඳ සහජීවනයක් පවත්වාගෙන තිබුණු අතර, ඊට අමතරව අනිකුත් ගෝත්‍රිකයන් සමග ද විවිධ අවස්ථාවල සහයෝගයෙන් කටයුතු කළ බව ඉතිහාසයේ විවිධ පුරාවෘත්ත අධ්‍යයනයේදී පෙනී යයි. ලෝක මානවයාගේ දියුණුවත් සමගම අප රට තුළ ජීවත් වූ මිනිසා ද ගෝත්‍රික යුගය අවසන්කර දියුණු මානව ශිෂ්ටාචාරයකට ප්‍රවිෂ්ට වී තිබේ. ඒ සමග සිංහල, දෙමළ, මුස්ලිම්, බර්ගර් ආදී වශයෙන් ජන කොටස් ශ්‍රී ලංකාව තම මාතෘ භූමිය වශයෙන් පිළිගෙන ජීවත් වූ අතර, බෞද්ධ, හින්දු, කතෝලික, මුස්ලිම් වශයෙන් ආගම් ඇදහීමට ද ඔවුන් පෙළඹුනහ. නමුත් ඔවුන් භාෂාවෙන් හා ආගමෙන් වෙනස් වුවත් ශ්‍රී ලාංකික ජාතියක් වශයෙන් සහයෝගයෙන් කටයුතු කරමින් එක් අරමුණක් වෙනුවෙන් ඔවුන් ඒකරාශී වන ලදී. එකී ශක්තිමත් බැඳීම හේතුවෙන් යටත් විජිතයෙන් මිදී අප රටට නිදහස ලබා ගන්න හැකියාව හිමි විය. අප රටක් වශයෙන් හා සමාජයක් වශයෙන් ජීවත් වෙනවා නම් සිංහල, දෙමළ, මුස්ලිම් ද, බෞද්ධ, හින්දු, කතෝලික ද කියා හේදයක් නැතිව සාමූහිකව කටයුතු කළ යුතු වේ. ඒ අනුව තවදුරටත් මානව කේන්ද්‍රණවාදය අවශ්‍ය නොවනු ඇත.

නිගමන හා යෝජනා

ඒ අනුව මෙම පර්යේෂණය මඟින් සංස්කෘතික අන්තර්ක්‍රියා සහ සමාජ ඒකාබද්ධතාවය මත වාර්ගික කේන්ද්‍රණවාදයේ සහ සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදයේ සැලකිය යුතු බලපෑම ඉස්මතු කරයි. වාර්ගික කේන්ද්‍රණවාදය බොහෝ විට වැරදි වැටහීම්, ගැටුම් සහ සංස්කෘතික විවිධත්වය අගය නොකිරීමට හේතු වන අතර අනෙක් අතට, සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය විවිධ සංස්කෘතික කණ්ඩායම් අතර සංවේදනය, ගෞරවය සහ ගැඹුරු අවබෝධය ප්‍රවර්ධනය කරනු ලබයි. වාර්ගික කේන්ද්‍රීය ප්‍රවණතා හඳුනාගෙන ඒවාට විසඳුම් සෙවීමෙන්, විවිධ සංස්කෘතීන් අගය කරන සහ ගෞරවයට පාත්‍ර වන වඩාත් යහපත් පරිසරයන් සමාජයට පෝෂණය කළ හැකිය. එබැවින් සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදය ප්‍රවර්ධනය කිරීම උදෙසා කුඩා කාලයේ සිට පාසල් වල ප්‍රජා වැඩසටහන් හරහා සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදයේ මූලධර්ම සහ ජනවාර්ගිකවාදයේ සෘණාත්මක බලපෑම් පිළිබඳ ව අධ්‍යාපනික මූලපිරීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම, පුද්ගලයන්ට අන්තර් සංස්කෘතික පුහුණුව ලබා දීම, අන්‍යෝන්‍ය ගෞරවය සහ අවබෝධය පෝෂණය කරමින් විවිධ සංස්කෘතීන් අත්විඳීමට සහ අගය කිරීමට පුද්ගලයන්ට ඉඩ සලසන සංස්කෘතික හුවමාරු වැඩසටහන් සහ ක්‍රියාකාරකම් දිරිමත් කිරීම, නිවැරදි මාධ්‍ය නියෝජනය මෙන්ම ආයතන සහ සංවිධාන තුළ

සංස්කෘතික සාපේක්ෂතාවාදයේ මූලධර්ම රෝපණයට සහ ජනවාර්ගික කේන්ද්‍රණවාදී භාවිතයන් අධෛර්යමත් කරන බව සහතික කරමින්, සංස්කෘතික විවිධත්වය අගය කිරීමට සහාය වන ආකාරයේ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීම යන යෝජනා ක්‍රියාවට නැංවීමෙන්, ජනවාර්ගික කේන්ද්‍රණවාදයේ සෘණාත්මක බලපෑම් අවම කරමින් සහ සංස්කෘතික විවිධත්වයේ පොහොසත්කම වැළඳ ගනිමින්, වඩාත් සංස්කෘතික සංහිදියාව සහ අවබෝධය කරා ගමන් කරන සමාජයක් ගොඩ නැංවිය හැකිය. “ඇසකට ඇසක් මුළු ලෝකයම අන්ධ කරයි” යැයි ලෙස මහත්මා ගාන්ධි තුමා ප්‍රකාශ කර ඇති පරිදි ප්‍රවණ්ඩකාරී අන්තවාදී අදහස් වලින් මෙම ලොව පැවතිය නොහැක. එබැවින් එකිනෙකාට ප්‍රේම කිරීම තුළින් නිපන් සමාජ සහජීවනය පමණක් හුදෙක් මෙම ලොව ප්‍රාණවත් කරන බව පසක් කරලිය යුතුමය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

- Sumner, W. G. (1906). *Folkways: A study of the sociological importance of usages, manners, customs, mores, and morals*. Boston, MA: Ginn and Company.
- Hammond, R. A., and Axelrod, R. 2006. The Evolution of Ethnocentrism. *The Journal of Conflict Resolution* 50(6): 926–936. <http://www.jstor.org/stable/27638531>
- Nganga, M. (2018). Cultural ethnocentrism in Europe. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3200161>
- Park, Seungbae (2014). “Cultural Relativism and the Theory of Relativity”, *Filosofija. Sociologija* 25 (1): 44-51.
- Hofstede, G. (1984). The cultural relativity of the quality of life concept. *The Academy of Management Review*, 9(3), 389–398. <https://doi.org/10.2307/258280>
- Bible.(2011).NewVersion.Biblica.<https://www.biblegateway.com/passage/?search=John+3%3A16&version=NIV>†

* Received: December, 2023| Accepted: May, 2024| Revised: June, 2024